

werkschrift **kasteel Oijen**

kasteel Oijen

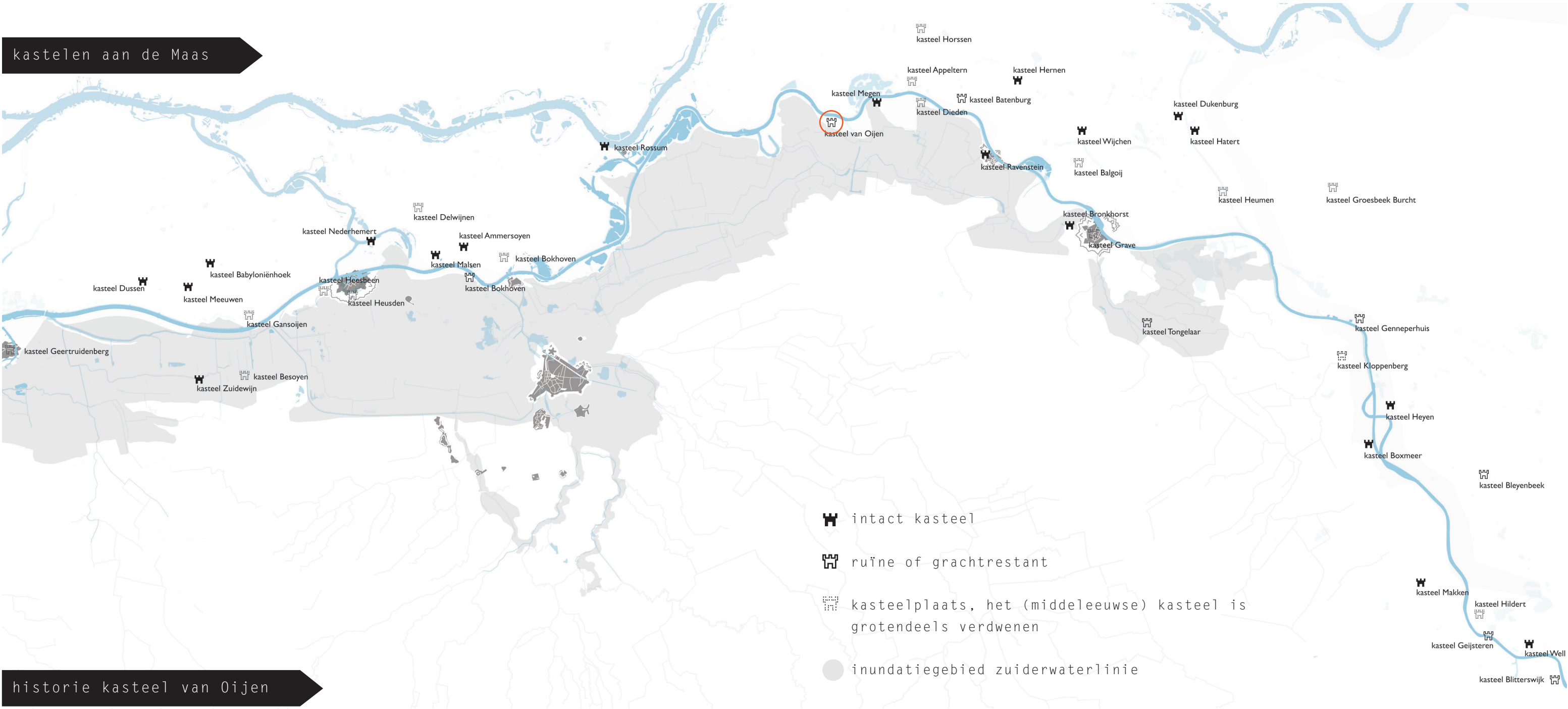
maas

plangebied Kasteel Oijen*

2 * optelsom van de kadastrale percelen Kasteel Oijen

3

kastelen aan de Maas

historie kasteel van Oijen

In 1361 werd het Kasteel Oijen gebouwd in opdracht van Maria van Brabant, dochter van Hertog Jan III van Brabant. Het was bedoeld als voorpost aan de Maas ter bescherming tegen invallen van de Geldersen. Toen Maria in 1399 kinderloos stierf, verviel de heerlijkheid Oijen en het kasteel echter aan de Hertog van Gelre.

In 1511 werd de burcht in opdracht van Landvoogdes Margaretha van Oostenrijk

gesloopt met behulp van buskruit. Dit gebeurde in slechts 10 dagen tijd door 200 man. In 1594 werd op de fundamenteën van de voorburcht echter een nieuw kasteel gebouwd. Dit kasteel werd in 1837 afgebroken door de Eindhovense fabrikant Josephus Smits (later Smits van Oyen genaamd) die de heerlijkheid in 1836 in eigendom had verkregen. Hij liet het eigenlijke kasteel afbreken, maar behield de jachtrechten en verpachtte de nog bestaande gronden.

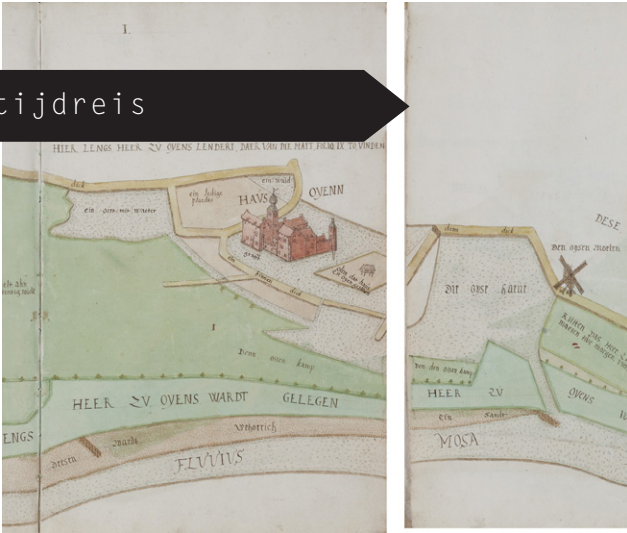
Alleen de uit 1825 daterende bijgebouwen bleven staan en zijn alles wat nu nog rest van de versterking. Het koetshuis en de paardenstal werden in gebruik genomen als boerderij. In 1930 is zelfs een deel van de slotgracht gedempt en de houten toegangsbrug werd afgebroken.

De vierde generatie Smits op het Kasteel Oijen, jhr. mr. Smits van Oyen, verkocht grond en opstallen aan zijn pachter Baggermans. In 1994 verkocht hij zijn

bezit aan de heer en mevrouw Schuring-Smulders. Zij herstelden de vroegere paardenstal, waarvan bij een brand in 1956 het dak verloren was gegaan. Sinds 1997 verwierf de Vereniging Natuurmonumenten de kasteelse plaats en omgeving in eigendom.

1611

topotijdreis

Het tweede kasteel Oijen is gebouwd op de plaats waar zich de voorburcht bevond van het eerste kasteel. Zichtbaar is ook de ledige plaats waar het eerste kasteel zich bevond. Op de kaart staat ook nog aangegeven “*die oyse haeve*”: de Oijense haven.

1748

Kaart van het tweede Kasteel van Oijen, het is niet duidelijk of de haven nog in gebruik is.

1806

Het terrein van het eerste kasteel is aangeplant als kasteeltuin en de dijk met de *lindenlaan* is aangelegd. De bebouwing lijkt op de huidige gebouwworm en de entree naar het kasteel is nu aan de lindenlaan. De haven lijkt niet meer in gebruik als haven maar is een plas geworden.

1836

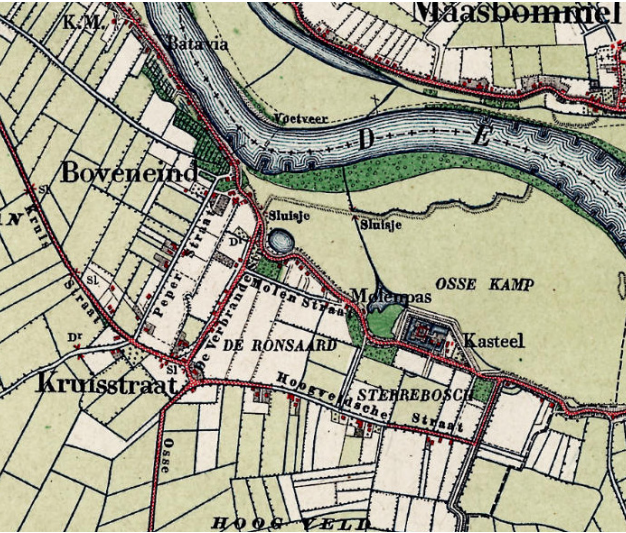
De plassen met de inlaat naar de Maas zijn nog herkenbaar.

1875

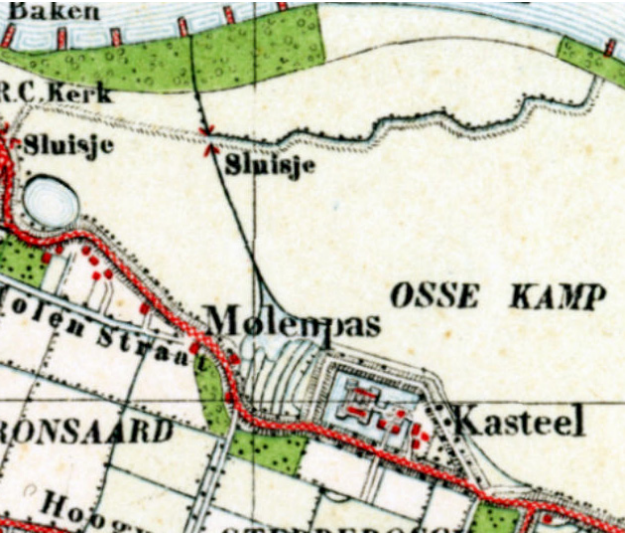
De oude haven is verland en aangeplant met een rabattenstructuur. Er ligt nog wel een kleine plas tegen de rabatten aan.

1900

De Maas komt steeds verder van Kasteel Oijen af te liggen. Er loopt een dijk noordelijk van Kasteel Oijen.

1930

De situatie net voor het kanaliseren van de Maas en dus het laatste moment dat er nog een volledige slotgracht rondom Kasteel Oijen ligt.

1990

De oude haven en het wiel zijn met het kanaliseren van de maas opgehoogd. Ook is het noordelijke deel van de *slotgracht gedempt*. De dijk ten noorden van het kasteel in de uiterwaarden is verdwenen.

Molenpas

Oude haven
tot ±1850

Nieuwe dijk ±1930

Oud Wiel

Singel tot ±1850

Oude dijk ±1300

1e kasteel

1361

2e kasteel

1611

Lindenlaan en dijk ±1800

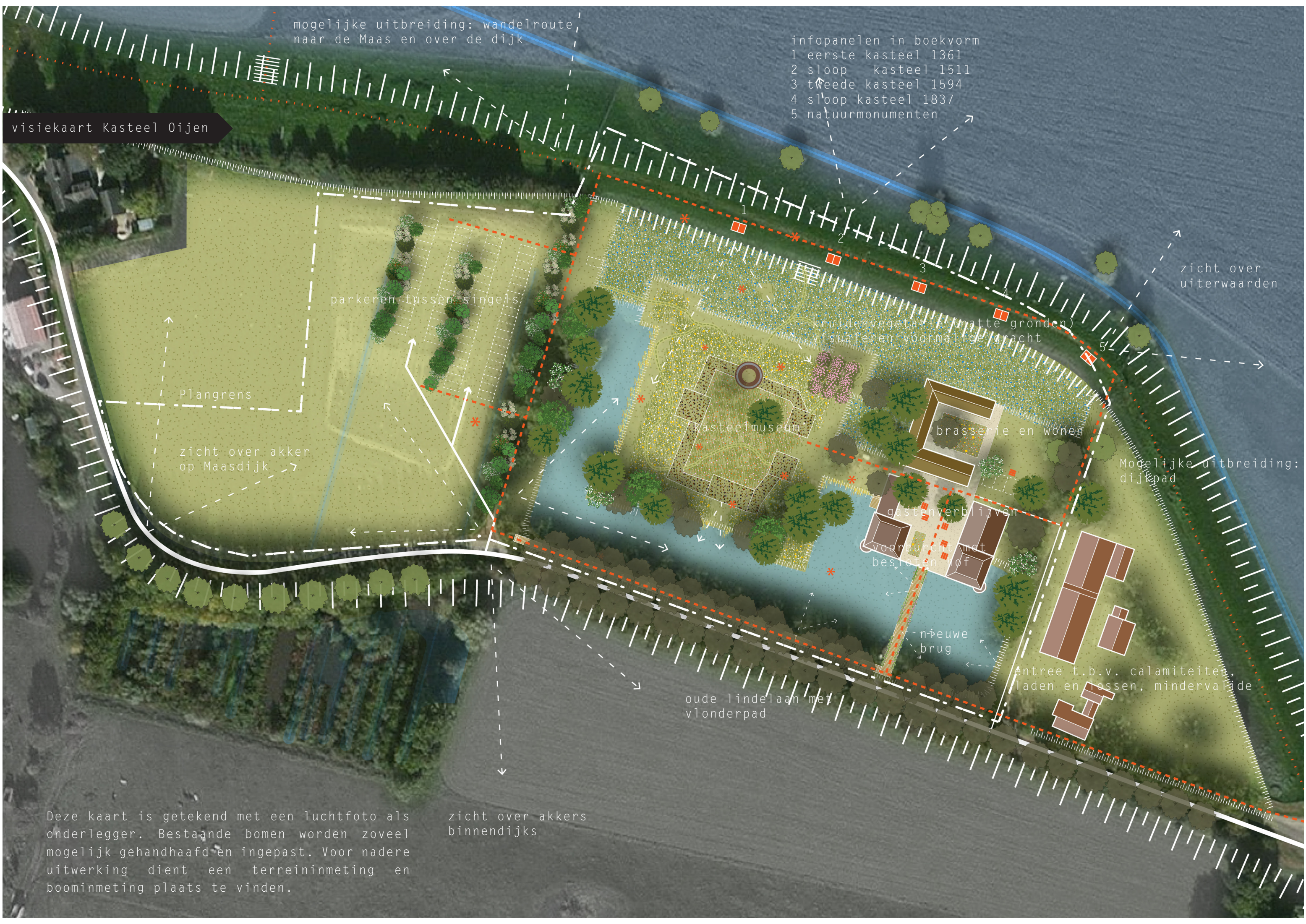
Afgebeeld over de luchtfoto staan opvallende elementen uit verschillende tijdsperiodes die aanleiding geven voor de ingrepen om de historie van Kasteel Oijen te verbeelden.

Het 1ste kasteel en het 2^e kasteel zijn afgebeeld met de slotgracht rondom de aarden verhoging.

Het water buiten de dijk was bij het eerste kasteel een haven en een wiel. Er lag tot ±1850 water, maar daarna is er een deel van de plassen gedempt en zijn de oude haven en voormalig wiel aangeplant met een rabattenstructuur. Met het kanaliseren van de Maas in de jaren 30 van de 20^e eeuw is het noordelijke deel van de slotgracht gedempt, en is samen met de nieuwe dijk de oude haven en het wiel opgehoogd.

De Lindenlaan staat op een dijk die waarschijnlijk rond 1800 is toegevoegd, ten tijde van het 2^e kasteel toen er ook een kasteeltuin was ter plaatse het 1^e kasteel.

historie geprojecteerd op heden

mogelijke uitbreiding: wandelroute
naar de Maas en over de dijk

visiekaart Kasteel Oijen

infopanelen in boekvorm
1 eerste kasteel 1361
2 sloop kasteel 1511
3 tweede kasteel 1594
4 sloop kasteel 1837
5 natuurmonumenten

zicht over
uiterwaarden

parkeren tussen singels

Piangrens

zicht over akker
op Maasdijk

kruidenvegetatie (matte gronden)
visualiseren voormalige vrucht

kasteelemuseum

brasserie en wonen

Mogelijke uitbreiding:
dijkpad

gastenverblijven

voorburch met
besloten hof

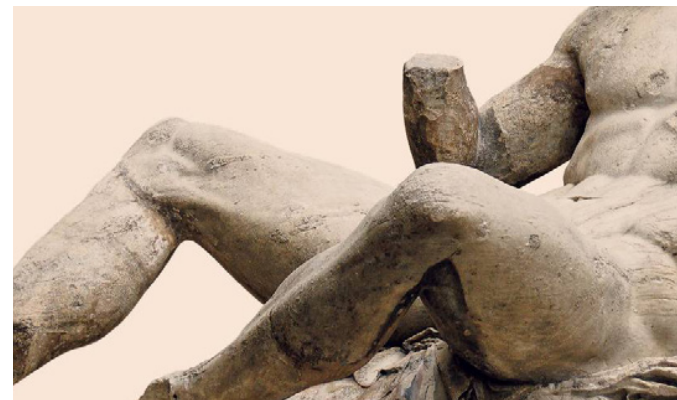
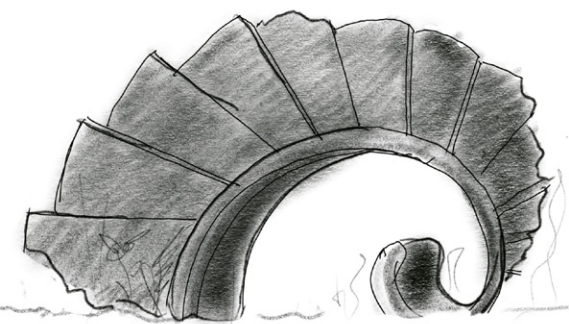
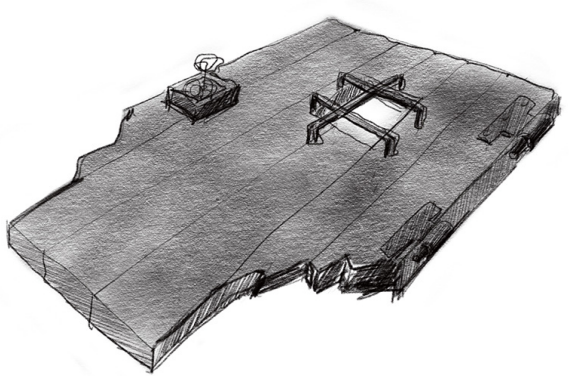
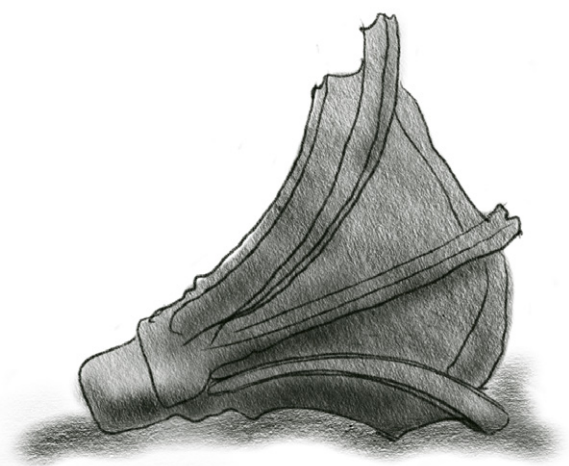
nieuwe
brug

entree t.b.v. calamiteiten,
laden en lossen, mindervalide

oude lindelaan met
vlonderpad

zicht over akkers
binnendijs

Deze kaart is getekend met een luchtfoto als
onderlegger. Bestaande bomen worden zoveel
mogelijk gehandhaafd en ingepast. Voor nadere
uitwerking dient een terreininmeting en
boominmeting plaats te vinden.

Het meest indrukwekkend in de geschiedenis van Kasteel Oijen is de sloop van het eerste kasteel in 1511 in een tijdbestek van 10 dagen. De ronde toren is daarbij met explosieven opgeblazen. De sloop staat symbool voor de roerige tijden die het kasteel heeft gekend, onderandere de onenigheid tussen Gelre en Brabant.

De ruimtelijke toevoegingen worden ontworpen op basis van dit moment in de geschiedenis: Het moment direct na de explosie wordt verbeeld. Vanuit het centrum van de ronde toren, die verdiept is weergegeven als krater, zijn van de directe omtrek tot in de wijdere omgeving stukken van het kasteel terug te vinden.

Het gaat om bouwkundige fragmenten -een stuk wenteltrap, een leuning, een deel van de toegangspoort- als ook interieur elementen -een deel van een lambrisering, meubels, een buste van Maria van Brabant. Op de route vanaf de parkeerplaats en de straat, via de brug (in de gracht), tussen de huidige gebouwen door tot aan de locatie van het oorspronkelijke kasteel zijn steeds meer elementen te herkennen en wordt het publiek zich langzaam bewust van de dramatische oorzaak.

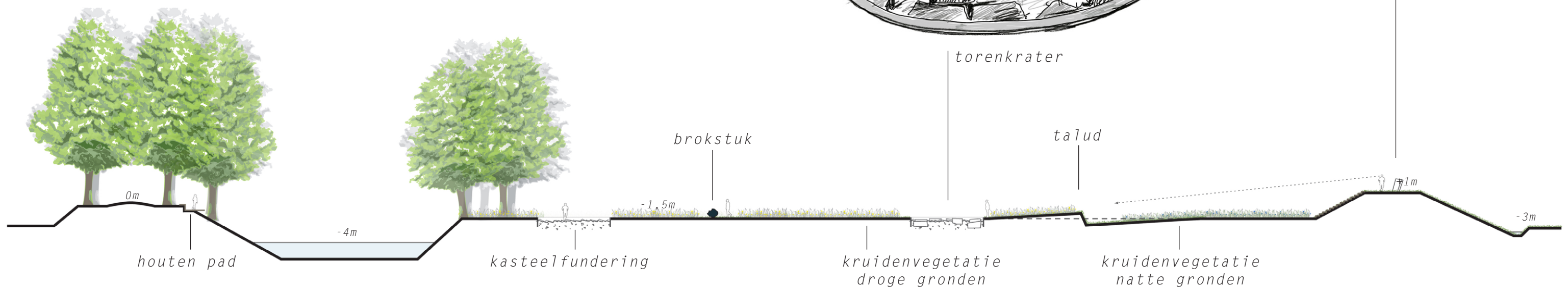
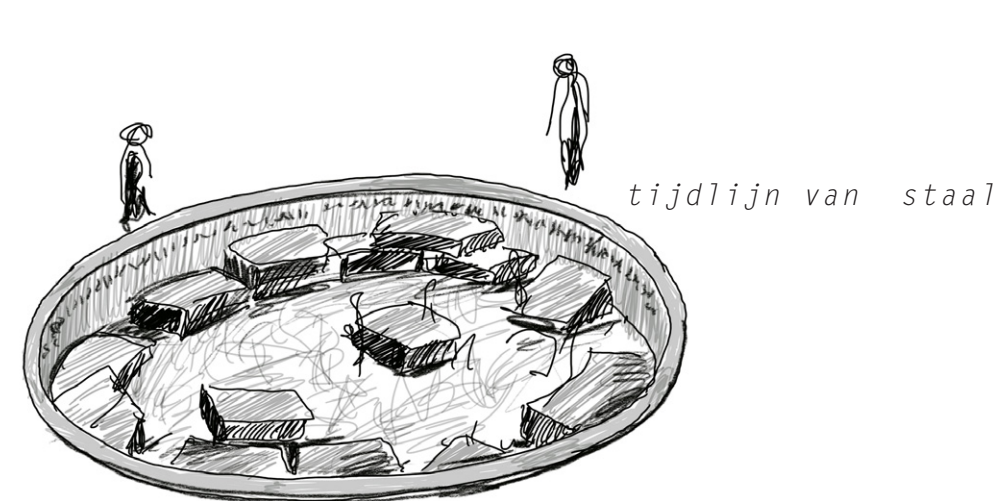
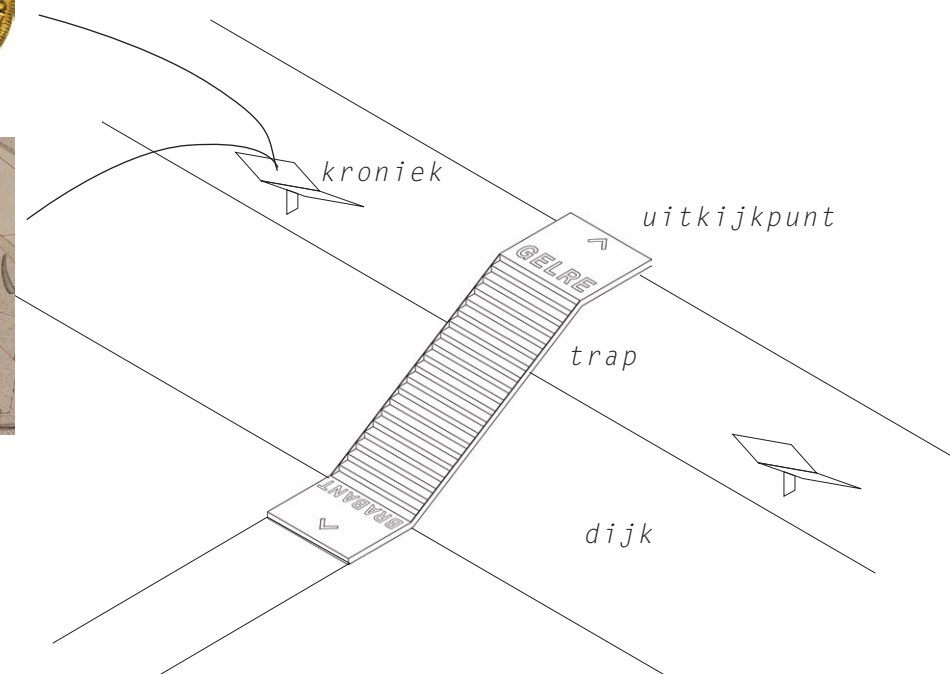
Alle elementen worden uitgevoerd in één materiaal en met één techniek. De objecten worden daarbij gegoten met behulp van een mal waardoor de binnenkant hol is. Brons of aluminium zien we momenteel als beste optie, mede omdat ze dan mooi verouderen.

Het moment net na de explosie is de basis voor de verbeelding van de geschiedenis van Kasteel Oijen. De fundering van het 1^e kasteel zal zichtbaar worden gemaakt in het veld met vlakken puin. Deze vlakken liggen verdiept in het veld en worden omlijst met stalen banden waardoor ze afsteken tegen de omgeving. Zo worden de verschillende onderdelen van het kasteel herkenbaar.

Een bijzonder accent zal liggen bij de toren die uitgevoerd wordt als een ronde verdiepte bak, waar de fundering van de toren wordt blootgelegd. De krater met een doorsnede van ca. 7 m heeft een wand die dienst doet als tijdbalk. Op deze manier kan -in het centrum van de explosie, en dus op het hoogtepunt van het bezoek- de geschiedenis voor en na de explosie uit de doeken worden gedaan. De rand van de krater wordt gemaakt van een grondkering van beton met een stalen omlijsting. De teksten worden uit het staal gestanst.

De verbeelding van het kasteel ligt in de kruidenvegetatie en is omgeven met fragmenten uit het verleden. Een slingerend pad is uitgemaaid in het hoge gras waardoor de bezoeker het verleden kan verkennen. Op het pad komen ze uitgemaaide plekken tegen waar fragmenten liggen, kruisen ze de gemarkeerde fundering en komen ze langs de krater van de toren.

De contour van de aarden verhoging is zichtbaar gemaakt door een bescheiden talud met gemaaid gras. Hierdoor is de buitenrand van het kasteel weer beleefbaar. De voormalige gracht wordt ingezaaid met andere bloeiende kruidenvegetatie dan het kasteel. De bezoeker krijgt ook de mogelijkheid de dijk te beklimmen om op de fundering van het kasteel te kijken en een kroniek te lezen over de historie van het kasteel. Alle objecten worden óp de dijk gelegd zodat er niet gegraven hoeft te worden. De uitwerking van alle elementen bij de dijk wordt in samenspraak met Rijkswaterstaat gemaakt.

kruidenrijk grasland

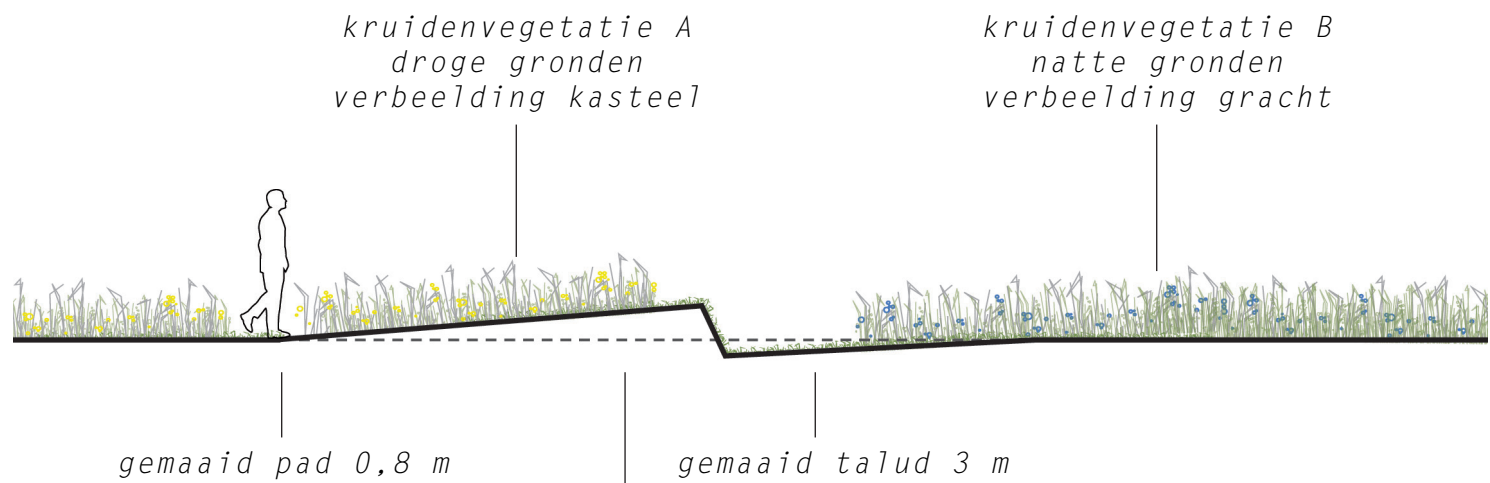
uitgemaaide paden

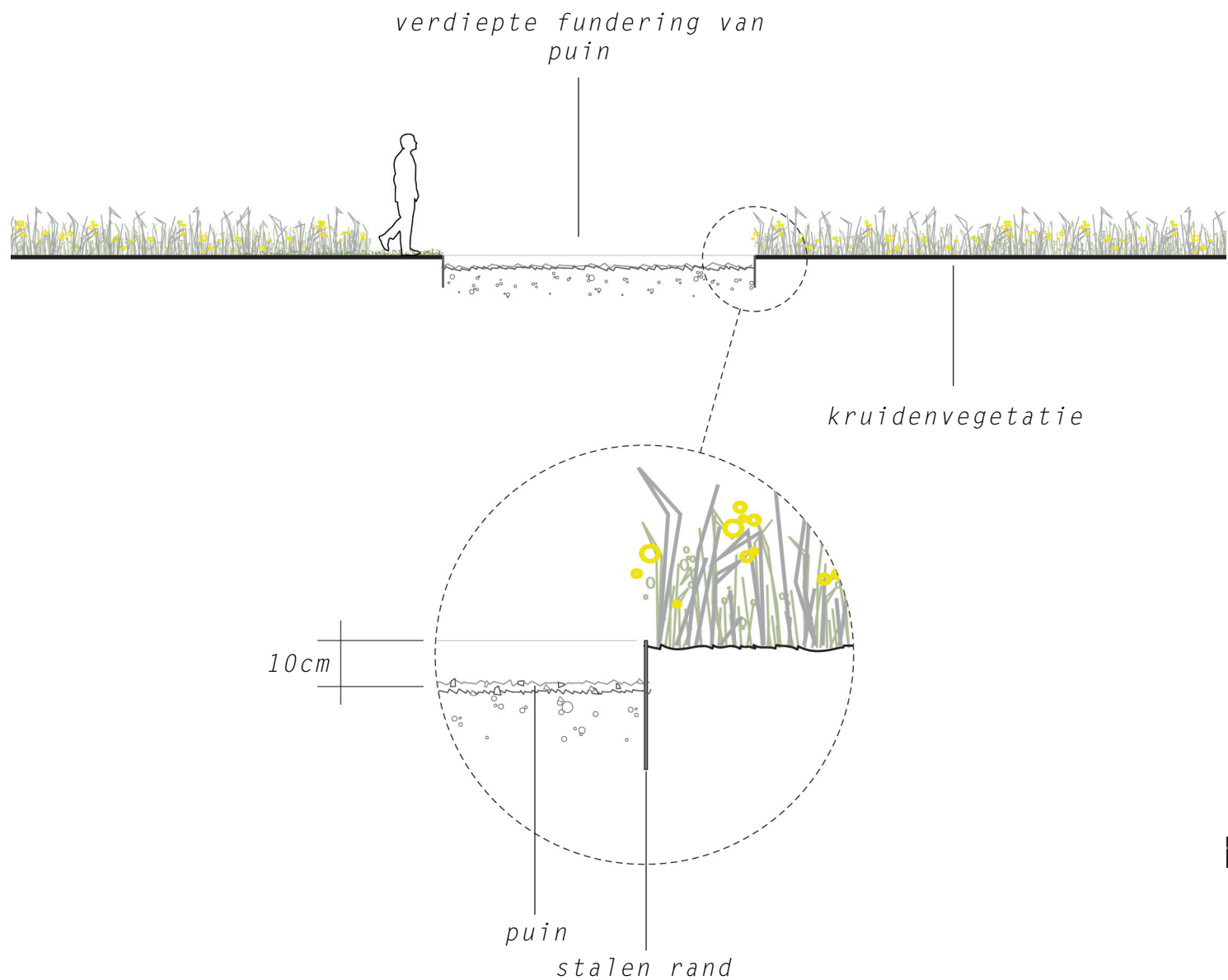
gemaaide talud

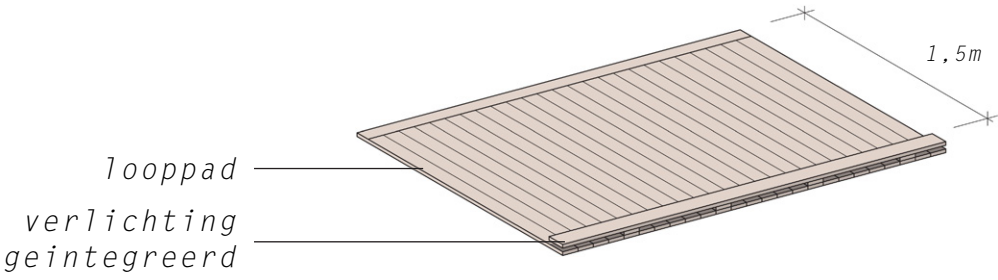
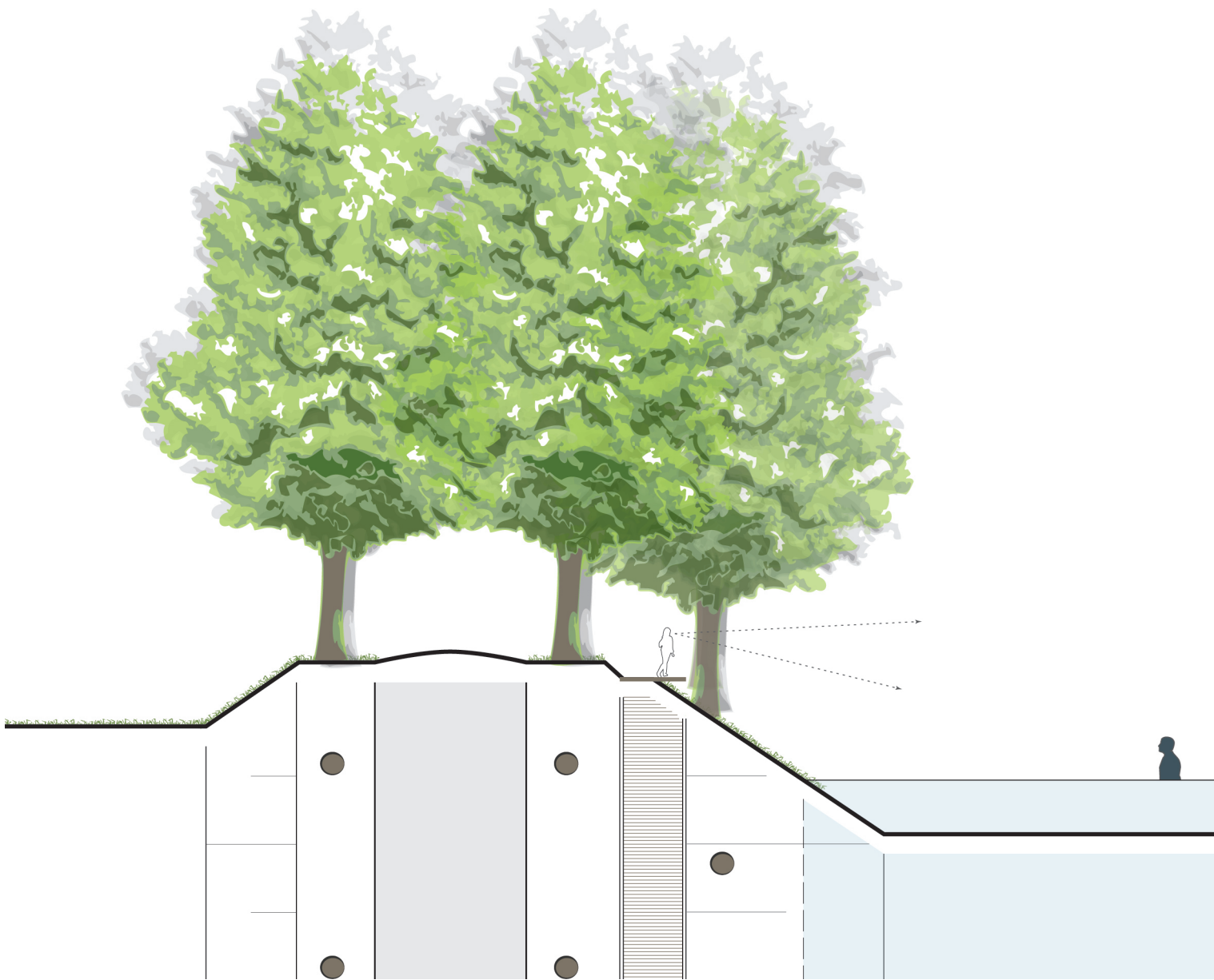

puin met band

Het talud wordt gemaakt met grond die vrijkomt bij de werkzaamheden tijdens de herinrichting zodat deze niet afgevoerd hoeft te worden. Ook hoeft hierdoor slechts minimaal te worden gegraven in het maaiveld bij de dijk.

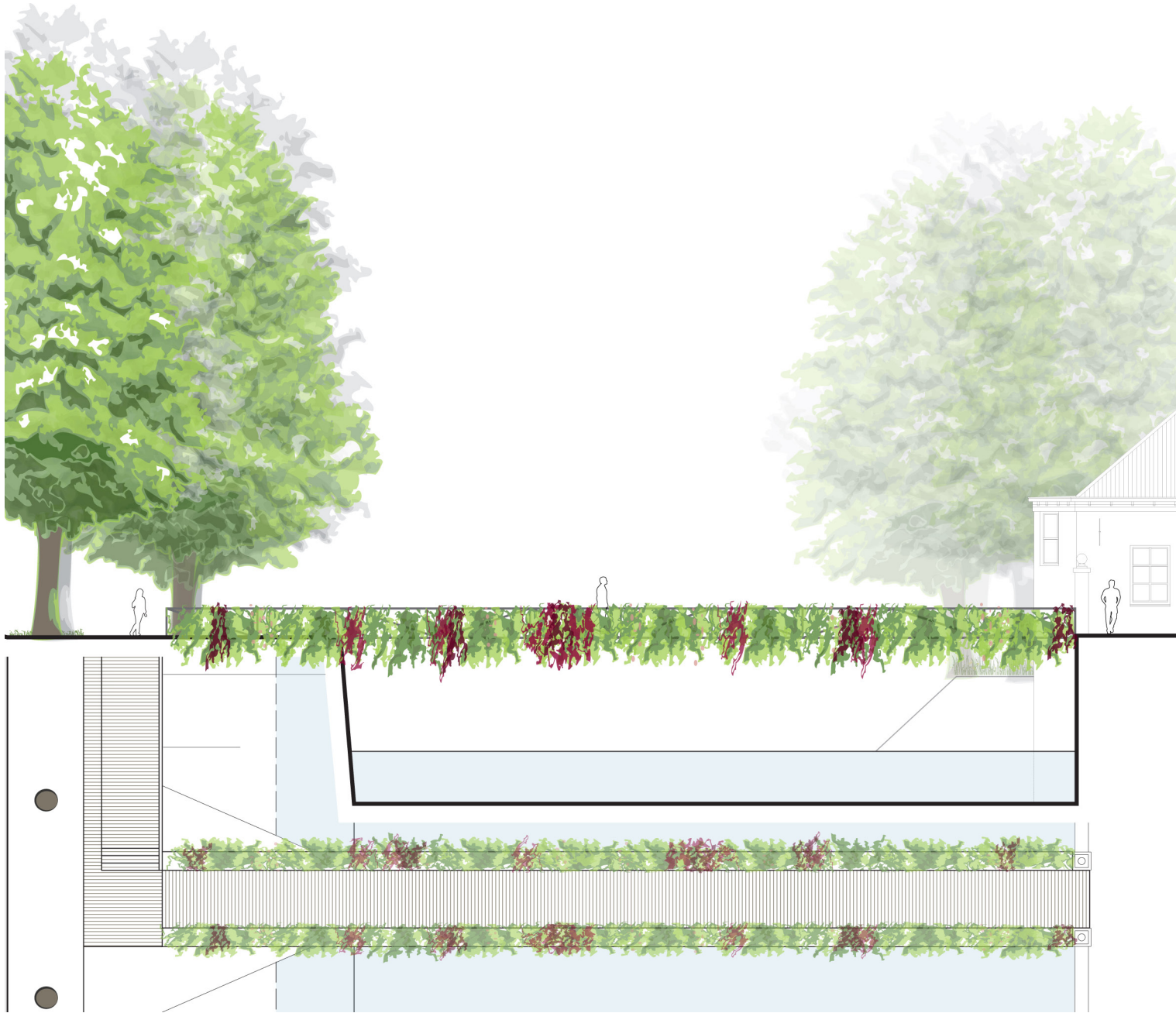
De belangrijkste route loopt naar het binnenhof over de nieuwe brug. Hiervoor wordt een nieuw pad naast de bestaande laan tussen de lindes aangelegd naar het oude brughoofd. De vlonder ligt iets lager dan de weg op de dijk. Hier loopt de bezoeker langs het water en krijgt langzaam een eerste zicht op zuidelijke muur van het kasteel.

De vlonder wordt gemaakt van composiet materiaal dat onderhoudsarm is. In de vlonder wordt verlichting geïntegreerd zodat er geen extra armaturen nodig zijn.

pad van composiet

Het pad tussen de bomen sluit aan op het oude brughoofd, waar de nieuwe brug op staat. De railing is volledig begroeid met inheemse beplanting waardoor de brug een bijzondere verbinding naar het kasteel wordt. De begroeiing zorgt voor een weelderige uitstraling die perfect is voor een mooie trouwfoto. Het is een bijzonder element maar niet te nadrukkelijk aanwezig ten op zichte van het kasteel.

De brede railing met bakken voor de beplanting vormt tevens de constructie van de brug zodat de vrije overspanning van 28m gehaald kan worden. De haalbaarheid van de brug is getest door een constructiebureau.

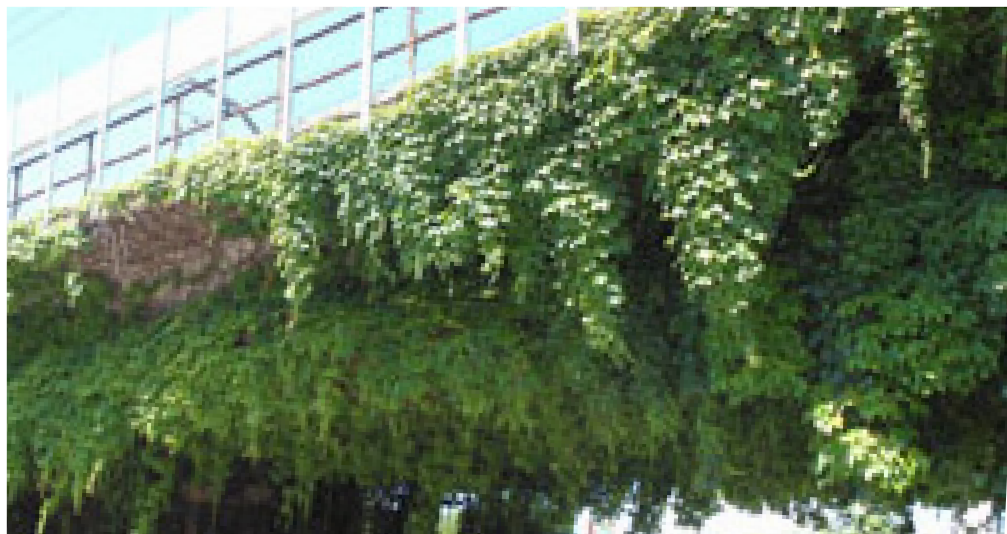
Om gewicht te besparen worden niet de gehele railingen gevuld met grond maar worden er bakken gemaakt met een substraatlaag en de overige ruimte opgevuld met lichtgewicht materiaal. Via

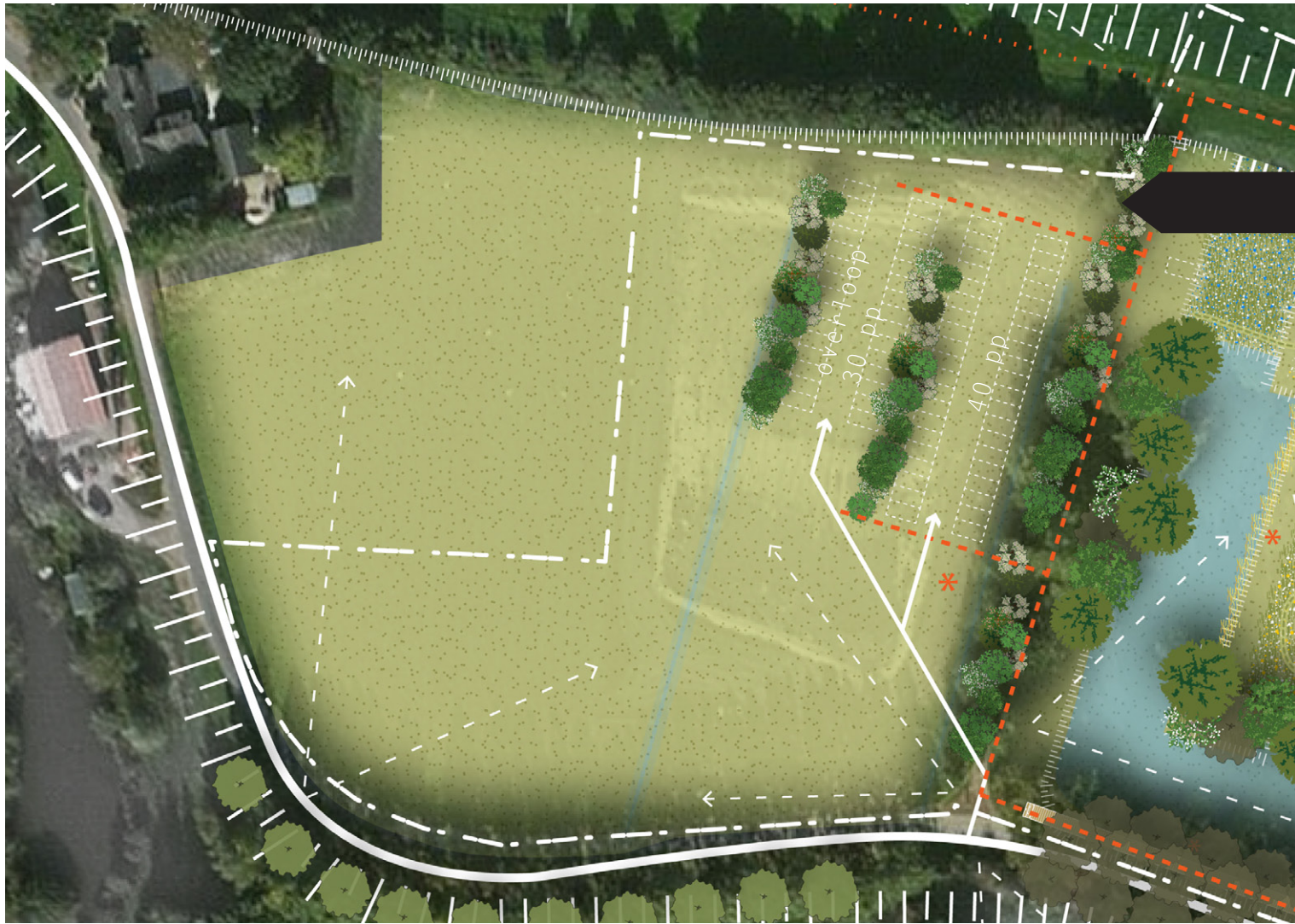
een drainagelaag wordt een kunstmatig waterpeil gemaakt zodat de beplanting niet verdroogt.

Er wordt gekozen voor een mix van inheemse soorten die groen blijven gedurende de winter zodat het groene beeld van de brug alle seizoenen aanwezig is.

De breedte van de brug is afgestemd op de oude poort aan de zijde van het kasteel en sluit hier naadloos op aan.

De brug en de verdiepte locatie van de toren zullen qua materialisering en uitstraling familie van elkaar zijn. Verder ligt de brug recht op het brughoofd dat door de begroeiing langzaam wordt opgenomen in het ontwerp van de brug. Eventueel kan in de railing van de brug informatie worden getoond over het kasteel of over de beplanting op de brug.

parkeren

Het parkeren wordt verlegd naar het naastgelegen terrein, zodat het oude kasteel weer vrij van parkeren is. De structuur van het parkeerveld volgt de oude rabattenstructuur aan de zuidkant van de oude dijk. Er wordt een zichtlijn gemaakt richting de Maas. Het open zicht over het voormalige wiel vanaf de lindenlaan blijft behouden.

Totaal zal er plaats zijn voor 70 auto's, die op het gras parkeren. De vraag is 40 parkeerplaatsen plus 29 overloopparkeren. De parkeerplaats wordt een open veld van gefundeerd gras dat ontsloten wordt via de bestaande oprit naar de laan aan de westzijde van het kasteel.

Via twee paden van halfverharding worden de bezoekers terug naar de laan geleid, die aansluit op het pad tussen de lindes. Al op de parkeerplaats komen bezoekers een fragment van het kasteel tegen.

Tussen de verschillende parkeerstroken staan open singels (bomen) als verwijzing naar het rabattenbos. Aan de westzijde wordt naast de singel een greppel gelegd als afbakening van het parkeerveld.

Aan de oostzijde van het kasteel worden 3 mindervalide parkeerplaatsen gerealiseerd. Ook vindt hier het laden en lossen plaats t.b.v. aanleveringen voor het kasteel. Deze parkeervakken worden verhard met klinkers en worden aangesloten op de bestaande verharding.

Recreatiegebied
'De Gouden Ham'

recreatieve routes

veerovergang

04

wandelroute maasdijken 14km

Maasbommel

Oijen

28

veerpont

Boveneind

09

nieuwe wandeling
Kasteel Oijen

mogelijke uitbreiding van de route

Kasteel Oijen

13

dijkpad

bierbrouwerij Oijen

sluiscomplex

Macharen

08

14

BURO LUBBERS
landschapsarchitectuur & stedenbouw

Reutsedijk 13 | 5264 PC Vught
073 614 9321 | www.burolubbers.nl

KinKorn

Acaciastraat 23 | 5038 HE Tilburg
013 536 0665 | www.kinkorn.com